

Perlrott-Csaba Vilmos (1880-1955)

Ifjú hölgy vörös gladióluszokkal, 1929.

Tempera, papír, 100x71 cm
Jelezve balra fent: Perlrott-Csaba V.

Kiállítva és reprodukálva:

• Perlrott Csaba Vilmos kiállítás,
1998. április 9 – május 10.,
Blitz Galéria, Budapest,
katalógus: 21. tétel,
Akt virággal címen.

Kiállítva:

• Perlrott Csaba kiállítása,
Mű-Terem Galéria, 1998.

Kikiáltási ár: 2 600 000 Ft

Perlrott Csaba Vilmos: *Leányakt*, 1929.

Perlrott és Kassák vitája

„Természetesen nem valami látottnak a lejegyzését, hanem a motívum lényegét szerettem volna adni a képben. De kijelentem, hogy én távolról sem tudok ennyire elítélő tónusban beszélni a naturalizmusról. Erősen földhöz kötött ember vagyok. Időnkint felszabadulok ez alól a kötöttség alól, de aztán önként, szinte vágyva utána, ismét magamra veszem. Ha erőszakkal elfordulnék tőle, az lenne az érzésem, hogy elvágtam tápláló gyökereimet. Szeretném magam világosabban kifejezni, de csak annyit tudok mondani, hogy a tárgyi impressió legyen friss s a kép mesterségbelileg mennél tökéletesebb.” E Perlrott és Kassák Lajos között 1942-ben lefolyt beszélgetésből kiragadott részlet éppoly tanulságos, mint vitájuk egésze, melyre alapvetően rányomta bélyegét Kassák szívós próbálkozása, hogy Perlrottból kikényszerítse az absztrakt művészet elsőbbségének elismerését. Perlrott azonban sem a Matisse közelségében töltött évek alatt, sem pedig később, a francia kubizmus és a német expresszionizmus bűvöletében nem távolodott el oly mértékben a nagybányai látványfestészeti hagyományoktól, ahogyan azt Kassák igényelte volna egy tévesen értelmezett modernizmus nevében.

Perlrott – mint azt az itt bemutatott 1929-ben született festményén is látjuk – a kubizmusból leszűrt tanulságokat képes volt a nagybányai hagyományokkal szerves egységbe olvasztani a figurális kompozícióin, a csendéletein és a tájképein is. Mint a fent idézett szavaiból is kiderül, Perlrott nemcsak földrajzilag, de művészetét inspiráló hatását tekintve is vonzódott Nagybányához, ahová az 1925 és 1930 közötti években nyaranta rendszeresen visszatért Párizsból.

Perlrott 1925-30 közötti művészete Párizs és Nagybánya egyidejű vonzásában

Perlrott 1925-től a hidegebb hónapokat Párizsban, míg a nyarakat Nagybányán töltötte. Mindkét helyszínnek megvolt a szerepe festészetének fejlődésében. Párizsban naprakészen értesült a művészet legújabb fejleményeiről, kielégítve kutató hajlamát, itt kísérletezve ki azokat az új kifejezési formákat, melyeket azután az erdélyi bányavárosban, lényegesen nyugodtabb körülmények között, végérvényesen beolvasztott művészetébe. Perlrott Kecskeméten és Nagybányán is szívesen alkalmazott cigány modelleket, akiket vagy természetes környezetükben, vagy pedig műtermében örökített meg. Képein a cigányság kezdettől fogva nem mint kuriózum vagy egzotikum jelenik meg – ahogyan a francia kubizmus felszívta magába az afrikai plasztika formavilágát és jellegzetességeit, hanem a természethez közelebb álló, őseredeti életformájukat elkülönültségükben őrző népcsoportként, amelyben ő az életnek valami erősebb és intenzívebb kisugárzását találta meg. Tábori Kornél a pesti művészmodellekről szóló írásában a művészek szempontjából osztja fel a különböző modell-típusokat. E besorolás szerint két alapvető típust különböztet meg: a fiatal és szép nőket, akiknek a művészek számára egyetlen és legfontosabb tulajdonságuk a szépségük; és a karakteres arc- vagy testformáik miatt, különböző szerepek megjelenítésére alkalmas embereket, akik lehetnek öregek, csúnyák vagy akár torzak is. Perlrott itt bemutatott festményén megjelenő, félénkségében csupán derékig levetkező, sugárzó fiatalságú cigánylány nyilvánvalóan az első típusba sorolható. A csendéleti rész szigorúbb és darabosan kemény formálásmódja mellett, alakja a pátosz nélküli természetes ünnepélyesség hangulatát árasztja, melyet saját árnyéka mintegy védve - óvón ölel körül.

Rum Attila

